

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

Кафедра теорії та історії держави і права

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Декан економічного факультету

Анатолій ДІБРОВА

"19" травня 2023 р.

"СХВАЛЕНО"

на засіданні кафедри теорії та історії
держави і права

Протокол № 10 від "19" травня 2023 р.

Завідувачка кафедри

Віра КАЧУР

"РОЗГЛЯНУТО"

Гарант ОП

Валентина ЯВОРСЬКА

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
"ПРАВознавство"**

спеціальність 076 "Підприємництво та торгівля"
освітня програма "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність"
Факультет економічний

Розробниця: Олена Чомахашвілі, доцентка кафедри теорії та історії держави і права,
кандидатка юридичних наук

Київ – 2023 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Правознавство»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>«Бакалавр»</i>	
Спеціальність	076 “Підприємництво та торгівля”	
Освітня програма	“Підприємництво, торгівля та біржова діяльність”	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	нормативна	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ЕСТБ	4	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) за наявності	-	
Форма контролю	<u>екзамен (дфн) / екзамен (зфн)</u>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форми навчання		
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1-й	1-й
Семестр	2-й	2-й
Лекційні заняття	30 год.	6 год.
Практичні семінарські заняття	30 год.	4 год.
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	60 год.	110 год.
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4	

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА КОМПЕТЕНТНОСТІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВознавство»

Мета – «Правознавство» як навчальна дисципліна дозволить студентам виробити правове мислення і культурний стиль правомірної поведінки у повсякденному житті як у міжособистісних відносинах, так і при спілкуванні із представниками судових та правоохоронних органів.

На вибір цього стилю впливають: 1) ступінь засвоєння і прояву цінностей правової свідомості суспільства; 2) специфіка професійної діяльності; 3) індивідуальна неповторність творчості кожної особистості та правові результати.

Завдання навчальної дисципліни є засвоєння системи державно - правових понять і категорій теорії держави і права, публічно-правових та приватно - правових галузей права, та дотримання принципу верховенства права. Ґрунтовне вивчення теорії, закономірностей та специфіки розвитку держави та права, основних положень Конституції України, які стосуються регламентування діяльності держави та організації суспільного життя, прав і обов’язків громадянина, ознайомлення з вузловими положеннями основних галузей права

та їх застосуванням, а також ознайомити студентів із перспективами розвитку правової системи України у зв'язку із євроінтеграційними процесами. Важливим завданням є створення мотивації до самонавчання та особистісного розвитку.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК 3, ЗК 10, ЗК 11):

Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Здатність діяти відповідально та свідомо.

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

фахові (спеціальні) компетенції (ФК 06):

Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

Програмні результати навчання (ПР03, ПР 09, ПР 10, ПР16):

ПРН3. Мати навички письмової та усної професійної комунікації державною й іноземною мовами

ПРН9. Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави.

ПРН10. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

ПРН16. Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці.

3. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВознавство»

для повного терміну денної та заочної форми навчання

Змістовий модуль 1 Основи теорії держави і права та конституційного ладу

Лекція 1. Основи теорії держави (2 год.)

Поняття держави та її ознаки. Типи та функції держави. Форма, механізм та апарат держави. Держава і політична система. Об'єднання громадян: поняття та види. Поняття та ознаки правової держави. Громадянське суспільство.

Лекція 2. Основи теорії права (2 год.)

Юридичне право. Правовий статус особи. Суб'єктивне юридичне право, юридичний обов'язок. Джерела права. Юридичний акт. Правотворчість. Закони та підзаконні нормативно-правові акти. Нормативно-правові акти сучасної України. Система права. Галузі та інститути права. Норма права. Систематизація законодавства.

Правові відносини. Об'єкт, суб'єкт, зміст правовідносин. Юридичні факти. Правосвідомість. Правова культура. Правове виховання. Правомірна поведінка. Законність. Юридична відповідальність.

ЛЕКЦІЯ 3. ОСНОВИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА (4 ГОД.)

Поняття та предмет галузі конституційного права. Джерела конституційного права України. Основні засади конституційного ладу України. Конституційно-правовий статус особи. Громадянство України. Набуття і припинення громадянства України. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина. Правовий статус іноземців.

Безпосередня та представницька демократія. Поняття виборів та їх види. Принципи виборчого права. Виборче право і виборча система. Виборчий процес та його стадії. Поняття та соціальна функція референдумів.

Розподіл влади. Конституційно-правові основи організації та діяльності органів державної влади. Верховна Рада України. Президент України. Кабінет Міністрів України. Міністерства та інші центральні органи влади та управління. Місцеві державні адміністрації. Органи місцевого самоврядування. Конституційний Суд України.

ЛЕКЦІЯ 4. ОСНОВИ СУДОВИХ ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ (2 ГОД.)

Поняття, система та завдання правоохоронних органів України. Повноваження та система органів прокуратури. Роль і функції Вищої ради юстиції України. Міліція як складова частина органів внутрішніх справ. Служба безпеки, її завдання і повноваження. Функції адвокатури та види адвокатської діяльності. Нотаріат та органи і посадові особи, які вчиняють нотаріальні дії. Конституційний статус судової влади в Україні.

Змістовий модуль 2 Публічно - правові галузі права

Тема 5. Основи адміністративного права (2 ГОД.)

Поняття та джерела адміністративного права. Поняття державного управління. Співвідношення переконання і примусу в державному управлінні. Принципи державного управління в Україні. Державна служба в Україні. Нормативно-правові акти органів державного управління. Поняття адміністративного правопорушення. Адміністративна відповідальність. Поняття та види адміністративних стягнень. Порядок притягнення до адміністративної відповідальності.

Тема 6. Основи кримінального права (2 ГОД.)

Поняття і джерела кримінального права України. Поняття та ознаки злочину. Склад злочину. Обставини, що виключають кримінальну відповідальність. Стадії вчинення злочину. Співучасть у вчиненні злочину. Поняття неосудності. Мета і види кримінального покарання. Обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність. Кримінальне покарання та його види. Види злочинів. Покарання, його мета.

ЛЕКЦІЯ 7. ОСНОВИ ТРУДОВОГО ПРАВА (4 ГОД.)

Поняття та джерела трудового права. Трудові правовідносини, їх склад та особливості. Колективний договір: зміст і порядок укладення. Зростання ролі колективно-трудоного регулювання при переході до ринкової економіки. Трудовий договір. Сторони, зміст та види трудового договору. Контракт як вид трудового договору. Підстави припинення трудового договору та їх класифікація. Розірвання трудового договору за ініціативою працівника. Розірвання трудового договору за ініціативою роботодавця: загальні та додаткові підстави. Порядок оформлення і проведення розрахунків.

Поняття робочого часу та його види (нормальний робочий час, скорочений робочий час, неповний робочий час, надурочні роботи). Поняття і види часу відпочинку. Поняття оплати праці та її види. Трудова дисципліна, правові методи забезпечення трудової дисципліни. Дисциплінарні стягнення та порядок їх застосування. Поняття та види матеріальної відповідальності працівника за шкоду, заподіяну роботодавцеві. Поняття і види трудових спорів (конфліктів). Комісія по трудових спорах (КТС). Розгляд трудових спорів в районних (міських) судах.

ЛЕКЦІЯ 8. ОСНОВИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА (2 ГОД.)

Міжнародне право як особлива система права. Проблема співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права. Міжнародне право про взаємодію з внутрішньодержавним правом. Дуалістична та моністичні теорії. Поняття та особливості міжнародного приватного права. Функції міжнародного права. Система міжнародного права. Поняття норм міжнародного права, їх класифікація. Структура норм міжнародного права. Кодифікація міжнародного права. Поняття кодифікації і прогресивного розвитку міжнародного права. Основні напрями кодифікації міжнародного права. Міжнародно-правовий механізм імплементації норм міжнародного права. Імплементація та трансформація норм міжнародного права. Сфера застосування міжнародного права. Об'єктивна необхідність існування міжнародного права. Міжнародне право та міжнародна система. Джерела міжнародного права. Основні джерела міжнародного права. Допоміжні джерела міжнародного права.

Змістовий модуль 3

Приватно- правові галузі права

Тема 9. Основи цивільного права (4 ГОД.)

Поняття та джерела цивільного права. Цивільно-правові відносини. Суб'єкти цивільно- правових відносин. Фізична особа як суб'єкт цивільно-правових відносин. Цивільна правоздатність та дієздатність. Юридична особа як суб'єкт майнових відносин. Порядок виникнення та припинення діяльності юридичних осіб. Види юридичних осіб. Поняття та зміст права власності. Форми набуття та припинення права власності. Право державної та приватної власності. Захист права власності.

Поняття цивільного зобов'язання. Підстави виникнення зобов'язання. Припинення зобов'язання. Угода як підстава виникнення зобов'язань. Договір як підстава виникнення майнових відносин. Види договорів: договір купівлі-продажу, договір майнового найму, договір поставки, інші господарські договори. Авторське право та суміжні права. Способи забезпечення цивільних зобов'язань: неустойка, застава, інші способи забезпечення. Цивільно - правова відповідальність. Цивільно-правова відповідальність неповнолітніх.

Тема 10. Основи сімейного права (2 ГОД.)

Поняття і джерела сімейного права. Сімейні правовідносини. Порядок і умови укладення шлюбу. Шлюбний контракт. Припинення шлюбу. Права й обов'язки подружжя. Права й обов'язки батьків та дітей, інших членів сім'ї. Усиновлення (удочеріння). Патронат. Опіка та піклування.

Тема 11. Основи земельного права (2 ГОД.)

Поняття та джерела земельного права. Земельні правовідносини, їх особливості та види. Реформування земельних правовідносин та їх вплив на вдосконалення земельного законодавства. Земля як об'єкт права власності. Зміст права власності на землю. Об'єкт, суб'єкт, зміст права власності на землю. Право державної та приватної власності на землю. Право постійного та тимчасового користування земельними ділянками. Договір оренди земельної ділянки. Зміст і порядок охорони земель. Земельні спори: поняття, види.

Тема 12. Основи аграрного права (2 ГОД.)

Поняття та джерела аграрного права. Правові засади реформування земельних відносин. Правові засади управління в АПК та відповідальність за правопорушення. Правове становище окремих суб'єктів господарювання в сільському господарстві. Правове регулювання виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. Правове регулювання соціального розвитку села.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
<i>Змістовий модуль 1. Основи теорії держави і права та конституційного ладу</i>														
Основи теорії держави	1	4	2	2				12					12	
Основи теорії права	2	4	2	2				14					14	
Основи конституційного права	3-4	8	4	4				4	2	2				
Система судових та правоохоронних органів України	5	24	2	2			20	10					10	
Разом за змістовим модулем 1		40	10	10			20	40	2	2			36	
<i>Змістовий модуль 2. Публічно - правові галузі права</i>														
Основи адміністративного права	6	4	2	2				12					12	
Основи кримінального права	7	4	2	2				4	2	2				
Основи трудового права	8-9	8	4	4				14					14	
Основи міжнародного права	10	24	2	2			20	10					10	
Разом за змістовим модулем 2		40	10	10			20	40	2	2			36	
<i>Змістовий модуль 3. Приватно- правові галузі права</i>														
Основи цивільного права	11-12	8	4	4				2	2					

Основи сімейного права	13	4	2	2				14					14
Основи земельного права	14	24	2	2			20	14					14
Основи аграрного права	15	4	2	2				10					10
Разом за змістовим модулем 3		40	10	10			20	40	2				38
Усього годин		120	30	30			60	120	6	4			110

4. Теми семінарських занять

№ теми	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Основи теорії держави і права та конституційного ладу		
1	Основи теорії держави	2
2	Основи теорії права	2
3	Основи конституційного права	4
4	Система судових та правоохоронних органів України	2
Модуль 2. Публічно - правові галузі права		
5	Основи адміністративного права	2
6	Основи кримінального права	4
7	Основи трудового права	2
8	Основи міжнародного права	2
Модуль 3. Приватно- правові галузі права		
8	Основи цивільного права	4
9	Основи сімейного права	2
10	Основи земельного права	2
11	Основи аграрного права	2
	Разом	30

5. Теми практичних занять

Непередбачено навчальним планом.

6. Теми лабораторних занять

Непередбачено навчальним планом.

7. Теми самостійної роботи

№ теми	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Основи теорії держави і права та конституційного ладу		
4	Система судових та правоохоронних органів України	20
Модуль 2. Публічно - правові галузі права		
8	Основи міжнародного права	20

Модуль 3. Приватно- правові галузі права		
11	Основи аграрного права	20
	Разом	60

8. ЗРАЗКИ КОНТРОЛЬНИХ ПИТАНЬ, ТЕСТІВ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТАМИ

Контрольні питання

1. Розкрийте зміст поняття правознавство.
2. Право та норма права.
3. Правова свідомість.
4. Правові відносини.
5. Правомірна поведінка.
6. Законність.
7. Поняття та ознаки права.
8. Поняття правової норми та нормативно-правового припису.
9. Основні форми реалізації правових норм.
10. Система права та система законодавства, нормотворча техніка.
11. Державно-правові інститути, юридична техніка, юридичний акт.
12. Способи та типи правового регулювання.
13. Поняття суб'єктивного права та об'єктивного юридичного обов'язку.
14. Правомірна поведінка.
15. Юридичний акт: поняття та види.
16. Порядок звернення громадян до органів державної влади та місцевого самоврядування.
17. Особливості реалізації права у сфері приватного та публічного права, його стадії.
18. Закріплення в нормативно-правових актах юридичних обов'язків.
19. Правозастосовна діяльність органів державної влади.
20. Стадії правозастосовного процесу
21. Порядок звернення до органів державної влади.
22. Акти застосування права за цивільним, земельним, кримінальним, сімейним, трудовим та фінансовим законодавством.
23. Структура та реквізити юридичного документу, як то вступна частина, описова, мотивувальна та резолютивна частини.
24. Вимоги до змісту юридичного документу.
25. Особливості укладення трудового договору.
26. Резюме, автобіографія, рекомендаційний лист, співбесіда (інтерв'ю).
27. Особливості написання заяви про звільнення.
28. Порядок і умови укладення шлюбу. Шлюбний контракт.
29. Призначення та сплата аліментів.
30. Порядок укладання договору купівлі-продажу та поставки.
31. Особливості укладання договору купівлі-продажу або оренди земельної ділянки.
32. Правове регулювання надання побутових послуг.
33. Способи забезпечення цивільних зобов'язань: неустойка, застава та інші способи забезпечення (позики, підряду, оренди).
34. Способи захисту прав людини.
35. Адміністративна форми захисту права.
36. Судовий захист порушених прав і свобод.
37. Способи захисту цивільних прав.
38. Позовна давність.

39. Земельні спори: поняття, види.
40. Захист прав споживачів.
41. Авторське право та суміжні права.
42. Способи захисту сімейних прав та інтересів.
43. Поняття відповідальності та її підстави.
44. Кримінальна відповідальність.
45. Поняття та ознаки та види злочинів.
46. Склад злочину.
47. Обставини, що виключають кримінальну відповідальність.
48. Стадії вчинення злочину.
49. Підстави притягнення до адміністративної відповідальності.
50. Дисциплінарна відповідальність.
51. Юридична відповідальність за порушення у сфері підприємницької діяльності.
52. Особливості відшкодування моральної та матеріальної шкоди.
53. Поняття, види покарання.
54. Принципи та загальні засади призначення покарання.
55. Обставини, що пом'якшують покарання.
56. Обставини, що обтяжують покарання.
57. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.
58. Призначення покарання за сукупністю злочинів.
59. Призначення покарання за сукупністю вироків.
60. Примусові заходи виховного характеру.
61. Адміністративний примус.
62. Адміністративні стягнення (штраф, арешт).
63. Адміністративне прискання та адміністративно-запобіжні заходи.

**Комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами з
дисципліни «ПРАВОЗНАВСТВО»
ЗРАЗОК**

МОДУЛЬ I «Основи теорії держави і права та конституційного ладу»

1. Дайте визначення поняттю «правова культура» - це ...

(у бланку відповідей надати відповідь)

2. Дайте визначення поняттю: «Норма права» - це...

(у бланку відповідей надати відповідь)

3. ... - це рішення по конкретній справі, що є обов'язковим для судів тієї ж чи нижчої інстанції при вирішенні аналогічних справ або виступає зразком тлумачення закону

1	Нормативно-правовий акт
2	Нормативний договір
3	Судовий прецедент
4	Адміністративний прецедент

4. Який закон виражає суверенну волю народу та є основним в Україні

1	Декларація про державний суверенітет України
2	Конституція України
3	Закон України «Про народовладдя»
4	Закон України «Про громадянство»

5. ... - це голосування населення всієї держави (або певної частини її населення з метою вирішення найважливіших питань державного та суспільного життя

(у бланку відповідей надати відповідь)

6. Встановіть відповідність між основними групами прав громадян

1	Політичні права і свободи	A	збиратися мирно; на звернення; на участь у професійних спілках
2	Культурні права	B	на працю та своєчасне одержання винагороди за працю
3	Економічні права	C	на охорону здоров'я; на безпечне для життя і здоров'я дозвілля
4	Соціальні права	D	на освіту; на свободу творчої діяльності; на захист інтелектуальної власності

7. Вищим органом виконавчої влади в Україні є...

(у бланку відповідей надати відповідь) КМУ

8. Як Ви розумієте «Україна проголошена правовою державою»

(у бланку відповідей надати відповідь)

9. Хто є гарантом державного суверенітету в Україні

1	Генеральний прокурор України
2	Прем'єр Міністр України
3	Спікер Парламенту України
4	Президент України

10. Який існує віковий ценз для народного депутата України

1	18 років
2	21 рік
3	25 років
4	35 років

11. Виконавчу владу в областях і районах, містах Києві та Севастополі здійснюють...

1	сільські, селищні, міські, районні, обласні ради
2	виконавчі комітети
3	місцеві державні адміністрації
4	відомства

12. До системи органів місцевого самоврядування в Україні відносять

1	сільські, селищні, міські, районні, обласні ради
2	судоустрій
3	місцеві державні адміністрації
4	відомства

13. Дайте правильну відповідь

1	Прем'єр-міністр України призначається Президентом України за згодою більше ніж половини від конституційного складу Верховної Ради України
2	Прем'єр-міністр України призначається Верховною Радою України за згодою Президента України
3	Прем'єр-міністр України призначається Президентом України за згодою Верховної Ради України
4	Прем'єр-міністр України призначається Президентом України

14. ... - це здатність фізичної особи своїми діями набувати для себе цивільних прав і самостійно їх здійснювати, а також здатність своїми діями створювати для себе цивільні обов'язки, самостійно їх виконувати та відповідати у разі їх невиконання

(у бланку відповідей надати відповідь)

15. Дайте визначення поняттю: «Право» - це...

(у бланку відповідей надати відповідь)

16. ... - це рішення по конкретній справі, що є обов'язковим для судів тієї ж чи нижчої інстанції при вирішенні аналогічних справ або виступає зразком тлумачення закону

1	Нормативно-правовий акт
2	Нормативний договір
3	Судовий прецедент
4	Адміністративний прецедент

17. - це загальнообов'язкове формально виражене правило поведінки, встановлене суспільством чи державою і спрямоване на регулювання суспільних відносин шляхом надання їх учасникам юридичних прав і покладання на них юридичних обов'язків.

(у бланку відповідей надати відповідь)

18. Хто є гарантом державного суверенітету в Україні

1	Генеральний прокурор України
2	Прем'єр Міністр України
3	Спікер Парламенту України
4	Президент України

19. Право голосу на виборах мають громадяни України, які досягли ...

1	Будь-якого віку
2	18 років
3	21 року
4	28 років

20. Президент України обирається строком на

1	3 роки
2	4 роки
3	5 років
4	довічно

21. Виконавчу владу в областях і районах здійснюють

1	Обласні та районні ради
2	Міські суди
3	Місцеві державні адміністрації
4	Виконкоми

22. Питання організації управління районами в містах належить до компетенції

1	Обласних рад
2	Місцевих рад
3	Районних рад
4	Селищних рад

23. Хто здійснює парламентський контроль за додержанням прав і свобод людини і громадянина?

1	Комітет ВРУ з прав людини
2	Президент України
3	Омбудсмен
4	Міністерство з охорони прав людини і громадянина

24. Хто розробляє основні засади грошово-кредитної політики?

1	Рада Національного Банку України
2	Рада Міністрів України
3	Міністерство фінансової політики
4	Рахункова Палата

25. Який закон в Україні має вищу юридичну силу?

(у бланку відповідей надати відповідь)

26. З якою метою регулювання сімейних відносин не здійснюється Сімейним Кодексом ?

1	зміцнення сім'ї як соціального інституту і як союзу конкретних осіб
2	виховання у дитини патріотичних переконань
3	забезпечення кожної дитини сімейним вихованням, можливістю духовного та фізичного розвитку
4	побудови сімейних відносин на паритетних засадах

27. ... - це здатність фізичної особи своїми діями набувати для себе цивільних прав і самостійно їх здійснювати, а також здатність своїми діями створювати для себе цивільні обов'язки, самостійно їх виконувати та відповідати у разі їх невиконання

(у бланку відповідей надати відповідь)

28... - право вилучати з речей їхні корисні властивості (наприклад, обробляти землю та отримувати врожай, вживати продукти харчування).

(у бланку відповідей надати відповідь)

29. Чи може особа бути примусово ізольована від сім'ї?

1	Так
2	Ні
3	Так, але лише у визначених законом випадках
4	Я не знаю

30. ... - це рішення органів державної влади чи посадових осіб, що мало місце хоча б один раз і може служити зразком при аналогічних обставинах

1	Нормативно-правовий акт
2	Нормативний договір
3	Судовий прецедент
4	Адміністративний прецедент

II МОДУЛЬ. «Публічно - правові галузі права»

1. З якого віку особи підлягають кримінальній відповідальності

1	14
2	16
3	18
4	21

2. Поняття злочину включає такі ознаки

1	суспільне небезпечний характер діяння
2	неповний склад злочину
3	караність
4	суспільна думка

3. Ознаки складу злочину поділяються на такі групи

1	необхідні
2	факультативні
3	обов'язкові
4	реальні

4. Поняття добровільної відмови складається з таких ознак

1	остаточне припинення особою готування до злочину
2	відмова від вчинення злочину з волі самої особи

3	розуміння особою можливості довести злочин до кінця
4	всі відповіді вірні

5. До основних покарань відносять

1	обмеження волі
2	позбавлення волі на певний строк
3	позбавлення військового, спеціального звання
4	конфіскація майна

6. До додаткових покарань відносять

1	позбавлення військового, спеціального звання
2	штраф
3	позбавлення рангу, чину або кваліфікаційного класу
4	конфіскація майна

7. Поняття злочину включає такі ознаки

1	вчинення діяння суб'єктом злочину
2	винність особи у вчиненні діяння
3	неповний склад злочину
4	виправданість

8. Які є стадії вчинення злочину

1	готування до злочину, замах на злочин
2	готування до злочину, закінчений злочин
3	готування до злочину, замах на злочин, закінчений злочин
4	готування до злочину, замах на злочин, підготовка до злочину, закінчений злочин

9. За порядком призначення покарання поділяються на три групи

1	основні покарання
2	додаткові покарання
3	змішані
4	всі відповіді вірні

10. До основних покарань відносять

1	тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців
2	довічне позбавлення волі
3	позбавлення рангу, чину
4	конфіскація майна

11. Штраф — встановлюється у межах

1	від 10 до 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян
2	від 20 до 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян
3	від 30 до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян
4	від 50 до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян

12. Основна функція кримінального права

1	управлінська
2	охоронна
3	регулятивна
4	наказна

13. Елементами складу злочину є

1	об'єкт злочину, об'єктивна сторона злочину
2	суб'єкт злочину, суб'єктивна сторона злочину

3	об'єкт злочину, об'єктивна сторона злочину, суб'єкт злочину, суб'єктивна сторона злочину
4	суб'єкт злочину, суб'єктивна сторона злочину, суб'єкт злочину

14. Види співучасників

1	Виконавець, організатор
2	Виконавець, підбурювач, посібник
3	Виконавець, організатор, підбурювач
4	Виконавець, організатор, підбурювач, посібник

15. До основних покарань відносять

1	громадські роботи
2	виправні роботи
3	службові обмеження для військовослужбовців
4	арешт

16. Покарання, що можуть призначатися і як основні, і як додаткові

1	штраф
2	позбавлення права обіймати певні посади
3	позбавлення права займатися певною діяльністю
4	конфіскація майна

17. Ухилення батьків або осіб, які їх замінюють, від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних ... , навчання та виховання неповнолітніх дітей – тягне за собою попередження або накладання штрафу від одного до трьох неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

(у бланку відповідей надати відповідь)

18. Визнана законом за громадянином фактична можливість бути суб'єктом адміністративного права, мати права й обов'язки адміністративно-правового характеру.

1	Адміністративна правоздатність
2	Адміністративна дієздатність
3	Адміністративна деліктоздатність
4	Правовий нігілізм

19. Визнана законом спроможність громадян своїми діями набувати та здійснювати права й виконувати обов'язки адміністративно-правового характеру

1	Адміністративна правоздатність
2	Адміністративна дієздатність
3	Адміністративна деліктоздатність
4	Правовий нігілізм

20. Поняття злочину включає такі ознаки

1	неповний склад злочину
2	наявність діяння
3	передбаченість діяння чинним Кодексом
4	суспільна думка

21. Чи може особа бути примусово ізольована від сім'ї?

1	Так
2	Ні
3	Так, але лише у визначених законом випадках
4	Я не знаю

22. На який захист має кожен учасник сімейних правовідносин

1	Правовий
2	Судовий
3	Майновий
4	Цивільний

23. При вирішенні сімейного спору суд за заявою заінтересованої сторони може врахувати місцевий

(у бланку відповідей надати відповідь)

24. За рішенням якого органу особу можна обмежити у дієздатності?

1	орган опіки та піклування;
2	місцева державна адміністрація;
3	суд;
4	прокуратура.

25. На який захист має кожен учасник сімейних правовідносин

1	Правовий
2	Судовий
3	Майновий
4	Цивільний

26. Працівника можна звільнити за ініціативою роботодавця в таких випадках

1	скорочення штатів в результаті змін в організації виробництва і праці
2	виявлення невідповідності працівника займаній посаді за станом здоров'я
3	порушення працівником трудової дисципліни
4	за появу на роботі в нетверезому стані

26. Різновидами цивільно-правової відповідальності є

1	договірна та позадоговірна
2	часткова та солідарна
3	основна та субсидіарна
4	все перераховане

27. Вкажіть підстави для цивільно-правової відповідальності

1	наявність майнової чи/та моральної шкоди
2	протиправність поведінки; вина
3	причинний зв'язок між збитком і протиправною поведінкою
4	все перераховане

28. Поняття злочину включає такі ознаки

1	суспільне небезпечний характер діяння
2	неповний склад злочину
3	караність
4	суспільна думка

29. Адміністративний арешт встановлюється строком до:

1	15 діб
2	30 діб
3	45 діб
4	до 3-х місяців
1	неповнолітніх
2	повнолітніх
3	до інвалідів I і II груп
4	жінок, які мають дітей до 12 років

30. Адміністративний арешт не застосовується до:

**III МОДУЛЬ: «Приватно- правові галузі
права»**

1. Яким документом засвідчується державна реєстрація шлюбу

1	Виписка про шлюб
2	Свідоцтво про шлюб
3	Акт про шлюб
4	Шлюбна відомість

2. На який термін за договором довічного утримання набувач має забезпечувати відчужувача утриманням

<i>(у бланку відповідей надати відповідь)</i>	
---	--

3. З якого моменту договір позики вважається укладеним?

1	З моменту підписання договору
2	з моменту передання грошей
3	з моменту передання інших речей, визначених родовими ознаками
4	З моменту досягнення домовленості з усіх питань

4. Ким може бути розірваний спадковий договір?

1	Сторонами
2	Нотаріусом
3	Судом
4	Державним реєстратором

5. Хто контролює умови утримання, виховання, навчання дитини, над якою встановлено опіку або піклування

1	Орган опіки та піклування
2	Державна служба молоді та спорту України
3	Орган, який прийняв рішення про створення дитячого будинку сімейного типу
4	Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту

6. У яких випадках не може бути змінена Конституція України?

1	Без згоди Президента України
2	Воєнного стану
3	Надзвичайного стану
4	Незгоди народу

7. Виконавчу владу в областях і районах, містах Києві та Севастополі здійснюють...

1	сільські, селищні, міські, районні, обласні ради
2	виконавчі комітети
3	місцеві державні адміністрації
4	відомства

8. Який орган ратифікує міжнародні договори в Україні?

1	Президент України
2	Верховна Рада України
3	Кабінет Міністрів України
4	Відповідні посольства

9. Ким може бути поданий законопроект про внесення змін до Конституції України?

1	Президент України
2	народ
3	Судді Конституційного Суду України
4	Не менш третини народних депутатів України від їх конституційного складу

10. У яких випадках не може бути змінена Конституція України?

1	Без згоди Президента України
2	Воєнного стану
3	Надзвичайного стану
4	Незгоди народу

11. Хто за договором найму жилого приміщення передає житло у найм?

(у бланку відповідей надати відповідь)

12. В який орган подає особа заяву, яка бажає усиновити дитину?

1	орган опіки та піклування
2	державна служба молоді та спорту України
3	виконавчий комітет міської ради
4	суд

13. Хто зобов'язаний контролювати виконання батьками-вихователями своїх обов'язків щодо виховання та утримання дітей?

1	Орган опіки та піклування
2	Державна служба молоді та спорту України
3	Орган, який прийняв рішення про створення дитячого будинку сімейного типу
4	Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту

14. За користування майном з наймача справляється плата, яка встановлюється

1	Наймачем
2	Наймодавцем
3	Договором
4	Нотаріусом

15. Коли виникає право власності обдаровуваного на дарунок?

1	З моменту підписання договору
2	Не виникає
3	з моменту прийняття дарунку
4	За домовленістю сторін

16. Якими мають бути дії повіреного у договорі доручення:

1	Правомірними
2	Конкретними
3	Вимушеними
4	Здійсненними

17. Протягом якого строку здійснюється прийняття спадщини

1	3 місяці
2	6 місяців
3	9 місяців
4	12 місяців

18. На який термін за договором довічного утримання набувач має забезпечувати відчужувача утриманням

(у бланку відповідей надати відповідь)

19. З якого моменту договір позики вважається укладеним?

1	З моменту підписання договору
2	з моменту передання грошей
3	з моменту передання інших речей, визначених родовими ознаками
4	З моменту досягнення домовленості з усіх питань

20. Ким може бути розірваний спадковий договір?

1	Сторонами
2	Нотаріусом
3	Судом
4	Державним реєстратором

21. З якою метою регулювання сімейних відносин не здійснюється Сімейним Кодексом ?

1	зміцнення сім'ї як соціального інституту і як союзу конкретних осіб
2	виховання у дитини патріотичних переконань
3	забезпечення кожної дитини сімейним вихованням, можливістю духовного та фізичного розвитку
4	побудови сімейних відносин на паритетних засадах

22. Чи має права члена сім'ї одинока особа?

1	Так
2	Ні
3	Так, але лише у визначених законом випадках
4	Я не знаю

23. Суд може звільнити вітчима, мачуху від обов'язку по утриманню падчерки, пасинка або обмежити його певним строком, зокрема у разі:

1	якщо вітчима чи мачуха не мають такого бажання
2	за позовом вітчима чи мачухи
3	негідної поведінки у шлюбних відносинах матері, батька дитини
4	у зв'язку зі складним фінансовим становищем

24. Хто контролює умови утримання, виховання, навчання дитини, над якою встановлено опіку або піклування

1	Орган опіки та піклування
2	Державна служба молоді та спорту України
3	Орган, який прийняв рішення про створення дитячого будинку сімейного типу
4	Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту

25. Право голосу на виборах мають громадяни України, які досягли ...

1	Будь-якого віку
2	18 років
3	21 року
4	28 років

26. В який орган подає особа заяву, яка бажає усиновити дитину?

1	орган опіки та піклування
2	державна служба молоді та спорту України
3	виконавчий комітет міської ради
4	суд

27. Яким органом здійснюється судочинство в Україні?

1	Судами загальної юрисдикції
2	Верховним судом
3	Місцевим судом
4	Конституційним судом

28. Хто приймає рішення про прийняття до громадянства?

1	Міграційний відділ
2	Державна міграційна служба
3	Кабінет Міністрів України

4	Президент України
---	-------------------

29. Повна цивільна дієздатність характерна для осіб віком:

1	до 14 років (малолітня особа);
2	від 14 до 18 років (неповнолітня особа);
3	18 років;
4	21 рік.

30. У якій формі укладається договір довічного утримання?

1	Усній
2	Письмовій
3	Письмовій з нотаріальним посвідченням
4	Письмовій з нотаріальним посвідченням та державною реєстрацією

ЗРАЗОК ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС «БАКАЛАВР»	КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА 2023-2024 НАВЧ. РІК	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВознавство»	Затверджую Зав. кафедри _____ (Підпис) _____ 2023 р.

Екзменаційні запитання:

1. Право: поняття, ознаки, функції.
2. Юридична відповідальність, її види.

Тестові завдання різних типів

1. Виберіть, що не відноситься до елементів правосвідомості
2. Встановіть відповідність:

Суб'єктивне право	А. вид і міра належної (або необхідної) поведінки суб'єкта права, що встановлена юридичними нормами для задоволення інтересів правомочної особи і забезпечувана державою
Юридичний обов'язок	В. вид і міра можливої (або дозволеної) поведінки суб'єкта права, встановлена юридичними нормами для задоволення інтересів правомочної особи і забезпечувана державою

3. Установіть відповідність

Види правомірної поведінки залежно від ступеня соціальної значущості:

1. Соціально належна	А. закріплюється в диспозитивних нормах як права суб'єкта, реалізується відповідно до його волі (інтересу) і забезпечується державою
2. Соціально бажана	В. закріплюється в диспозитивних нормах, реалізується відповідно до волі (інтересів) суб'єкта; проте держава не зацікавлена в поширенні такої поведінки, хоч і забезпечує можливість її здійснення

3. СОЦІАЛЬНО ДОПУСТИМА	С. ЗАКРІПЛЮЄТЬСЯ В ІМПЕРАТИВНИХ НОРМАХ ЯК ОБОВ'ЯЗОК ТА ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ, КРІМ ІНШИХ СПОСОБІВ, ДЕРЖАВНИМ ПРИМУСОМ
------------------------	--

4. ВСТАНОВІТЬ ВІДПОВІДНІСТЬ

1. АКТИВНА	А. ВИД ЗАКОНОСЛУХНЯНОЇ ПОВЕДІНКИ, ЩО ВИРАЖАЄТЬСЯ В ПОВСЯКДЕННІЙ СЛУЖБОВІЙ, ПОБУТОВІЙ ТА ІНШІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ, ЯКА ВІДПОВІДАЄ ПРИПИСАМ ПРАВОВИХ НОРМ, СТАЛА ЗВИЧКОЮ І НЕ ПОТРЕБУЄ ДОДАТКОВИХ ВИТРАТ І ЗУСИЛЬ
2. КОНФОРМІСТСЬКА	В. ВИД "ПРОМІЖНОЇ" (БАЛАНСУЮЧОЇ) ПОВЕДІНКИ МІЖ ПРАВОМІРНИМ І ПРОТИПРАВНИМ СТАНАМИ ОСОБИ, ЩО ВИРАЖАЄТЬСЯ В ГОТОВНОСТІ ДО ПРОТИПРАВНИХ ДІЙ У РАЗІ ПОСЛАБЛЕННЯ НАГЛЯДУ ЗА ЇЇ ПОВЕДІНКОЮ, АЛЕ НЕ СТАЄ АНТИСОЦІАЛЬНОЮ, НЕ ПРИЗВОДИТЬ ДО ПРАВОПОРУШЕННЯ ЧЕРЕЗ СТРАХ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
3. ЗВИЧНА	С. ЦІЛЕСПРЯМОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ ГРОМАДЯН, ПОСАДОВИХ ОСІБ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ СВОЇХ ПРАВ, ОБОВ'ЯЗКІВ, КОМПЕТЕНЦІЇ В МЕЖАХ ПРАВОВИХ НОРМ, ЯКА ПОВ'ЯЗАНА З ДОДАТКОВИМИ ВИТРАТАМИ ЧАСУ, ЕНЕРГІЇ, А ІНОДІ Й МАТЕРІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ; ЇЇ МОТИВОМ Є ПЕРЕКОНАНІСТЬ ЧИНИТИ ПРАВОМІРНО
4. МАРГІНАЛЬНА	Д. ВИД ПАСИВНО-ПРИСТОСУВАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ, ЯКА НЕ ВІДРІЗНЯЄТЬСЯ ВІД ПОВЕДІНКИ ІНШИХ (ПРИНЦИП: "РОБИ ТАК, ЯК РОБЛЯТЬ ІНШІ"), ПІДПОРЯДКОВУЄТЬСЯ ГРУПОВИМ СТАНДАРТАМ І ВИМОГАМ (КОЛЕГ ПО РОБОТІ, КЕРІВНИЦТВА, НЕФОРМАЛЬНОГО ЛІДЕРА, РОДИЧІВ ТА ІН.), ПІДДАЄТЬСЯ ПСИХОЛОГІЧНОМУ ТИСКУ І МАНПУЛЯЦІЯМ

Види правомірної поведінки за мотивами (за суб'єктивною стороною - залежно від психічного ставлення особи до своїх вчинків):

5. Яким законом України регулюється порядок звернень громадян до органів державної влади та органів місцевого самоврядування?

1. Законом України «Про порядок звернення громадян»;

2. Законом України «Про звернення громадян»;

3. Законом України «Про порядок звернення громадян до органів державної влади та органів місцевого самоврядування»

6. Встановіть відповідність:

Пропозиція	А. звернення громадян із проханням про сприяння реалізації закріплених Конституцією та чинним законодавством їх прав та інтересів або повідомлення про порушення чинного законодавства чи недоліки в діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, народних депутатів України, депутатів місцевих рад, посадових осіб, а також висловлення думки щодо поліпшення їх діяльності.
------------	--

СКАРГА	В. ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН, ДЕ ВИСЛОВЛЮЮТЬСЯ ПОРАДА, РЕКОМЕНДАЦІЯ ЩОДО ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ І МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ДЕПУТАТІВ УСІХ РІВНІВ, ПОСАДОВИХ ОСІБ, А ТАКОЖ ВИСЛОВЛЮЮТЬСЯ ДУМКИ ЩОДО ВРЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН ТА УМОВ ЖИТТЯ ГРОМАДЯН, ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОЇ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО І ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ, СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ТА ІНШИХ СФЕР ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА
ЗАЯВА	С. ЗВЕРНЕННЯ З ВИМОГОЮ ПРО ПОНОВЛЕННЯ ПРАВ І ЗАХИСТ ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯН, ПОРУШЕНИХ ДІЯМИ (БЕЗДІЯЛЬНІСТЮ), РІШЕННЯМИ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ, ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ПІДПРИЄМСТВ, УСТАНОВ, ОРГАНІЗАЦІЙ, ОБ'ЄДНАНЬ ГРОМАДЯН, ПОСАДОВИХ ОСІБ

7. Які нормативно-правові акти охоплює термін «законодавство»?

1. Постанови Верховної Ради України;
 2. Укази Президента України;
 3. Рішення органів місцевого самоврядування;
 4. Рішення Конституційного суду України
8. Який загальний термін розгляду звернень?
1. Не більше 40 днів;
 2. Не більш 30 днів;
 3. Не більше одного місяця
9. Встановіть відповідність

1. ГІПОТЕЗА	А. ЧАСТИНА ПРАВОВОЇ НОРМИ, В ЯКІЙ ВИЗНАЧЕНЕ САМЕ ПРАВИЛО ПОВЕДІНКИ, КОНКРЕТИЗУЮТЬСЯ СУБ'ЄКТИВНІ ПРАВА ТА ЮРИДИЧНІ ОБОВ'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ ПРАВОВОГО ВІДНОШЕННЯ, ЩО РЕГУЛЮЄТЬСЯ НОРМОЮ
2. ДИСПОЗИЦІЯ	В. ЧАСТИНА ПРАВОВОЇ НОРМИ, В ЯКІЙ ВИЗНАЧЕНІ УМОВИ, КОНКРЕТНІ ЖИТТЄВІ ОБСТАВИНИ, З НАСТАННЯМ ЯКИХ НОРМА ПРАВА МОЖЕ БУТИ РЕАЛІЗОВАНА
3. САНКЦІЯ	С. ЧАСТИНА ПРАВОВОЇ НОРМИ В ЯКІЙ ВИЗНАЧЕНА МІРА ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ, ЩО МОЖЕ БУТИ ЗАСТОСОВАНА ДО ОСОБИ, ЯКА ПОРУШИЛА ДИСПОЗИЦІЮ ЗАБОРОНЯЮЧОГО ЗМІСТУ

10. ВИБЕРІТЬ ПРАВИЛЬНУ ВІДПОВІДЬ:

ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ ЦЕ-	А. ЗДІЙСНЮВАНИЙ ЗА ДОПОМОГОЮ СПЕЦІАЛЬНИХ ФОРМ, ЗАСОБІВ ТА МЕТОДІВ ПОСЛІДОВНИЙ, СИСТЕМАТИЧНИЙ ТА ЦІЛЕСПРЯМОВАНИЙ ПРАВОВИЙ ВПЛИВ НА ОСОБУ, СОЦІАЛЬНУ ГРУПУ, СУСПІЛЬСТВО З МЕТОЮ ЗАСВОСННЯ НИМИ ПРАВОВИХ ЗНАТЬ, ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЇХНЬОЇ ПРАВОСВІДОМОСТІ І ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ ТА ВИРОБЛЕННЯ ОРІЄНТАЦІЇ НА СОЦІАЛЬНО-АКТИВНУ ПРАВОМІРНУ ПОВЕДІНКУ
	В. ВНУТРІШНІЙ ДУХОВНО-ПРАВОВИЙ СТАН, У ЯКОМУ ПЕРЕБУВАЄ ОСОБА В МОМЕНТ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ПРО НЕОБХІДНІСТЬ ПОВОДИТИ СЕБЕ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ НОРМ ПРАВА

9. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни «Правознавство» використовуються такі групи методів навчання, як: 1) *методи за джерелами знань* – словесні (бесіда, лекція, інструктаж, робота з книгою, репродуктивний метод), наочні (демонстрація, ілюстрація), практичні (практична робота, вправи); 2) *методи навчання за характером логіки пізнання* (індуктивний, дедуктивний); 3) *методи навчання за рівнем самостійної розумово-пізнавальної діяльності* (проблемний виклад, частково-пошуковий метод, дослідницький метод, метод проблемного викладання).

БЕСІДА передбачає використання попереднього досвіду студентів з певної галузі знань і на основі цього приведення їх за допомогою діалогу до усвідомлення нових явищ, понять або відтворення вже наявних. З цього погляду виділяють два види бесіди: евристичну й репродуктивну. За місцем у навчальному процесі розрізняють вступну, поточну й підсумкову бесіди.

ЛЕКЦІЯ — це метод, за допомогою якого педагог у словесній формі розкриває сутність наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою. Лекція використовується, як правило, у вищих навчальних закладах і старших класах загальноосвітньої школи.

Важливе місце у навчальному процесі займає **ІНСТРУКТАЖ**. Він передбачає розкриття норм поведінки, особливостей використання методів і навчальних засобів, дотримання правил безпеки під час виконання навчальних операцій. Це важливий етап в оволодінні методами самостійної пізнавальної діяльності. Адже важливо, щоб студенти розуміли не лише, *ЩО* треба робити, а і як це робити.

Чільне місце серед групи словесних методів посідає метод **РОБОТИ З КНИГОЮ**. Віднесення його до цієї групи дещо умовне. Студенти мають розуміти, що основне джерело отримання наукової інформації — не викладач, а книга. Відтак важливо навчити студентів методів і засобів самостійної роботи з книгою: читання, переказу, виписування, складання плану, рецензування, конспектування, виготовлення таблиць, схем, графіків та ін.

Репродуктивний метод. До нього відносять застосування вивченого матеріалу на основі зразка або правила. Діяльність тих, хто навчається, має алгоритмічний характер, тобто провадиться за інструкціями, правилами в аналогічних, схожих зі зразком, ситуаціях.

Ефективне навчання неможливе без широкого використання наочних методів. Вони зумовлені діалектичними закономірностями пізнання і психологічними особливостями сприймання. Наочні методи передбачають насамперед використання демонстрації та ілюстрації. При цьому варто зауважити, що ці методи можуть застосовуватись як прийоми реалізації вимог інших методів.

ДЕМОНСТРАЦІЯ — це метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у натурі, динаміці.

ІЛЮСТРАЦІЯ — метод навчання, за якого предмети і процеси розкриваються через їх символічне зображення (світлин, малюнки, схеми, графіки та ін.).

Практична робота спрямована на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань. У навчальній практиці значне місце відводиться вправам. **Вправа** — це метод навчання, сутність якого полягає у цілеспрямованому, багаторазовому повторенні студентами окремих дій чи операцій з метою формування умінь та навичок.

ІНДУКТИВНИЙ МЕТОД — це шлях вивчення предметів, явищ від одиничного до загального. У результаті розуміння сутності ознак, властивостей одиничних предметів чи явищ, понять є можливість усвідомити істотні, типові закономірності чи властивості однопорядкових предметів або явищ. Проте, використовуючи індуктивний метод, варто не змушувати студентів завчати велику кількість одиничних понять, а лише ту інформацію, що дасть змогу виділити у споріднених поняттях суттєве, загальне, типове.

ДЕДУКТИВНИЙ МЕТОД, навпаки, базується на вивченні навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного. Студенти ознайомлюються із загальною закономірністю, а потім на основі цієї закономірності, правила, закону характеризуються інші явища, предмети. Індуктивний і дедуктивний методи перебувають у діалектичному взаємозв'язку.

Методи навчання за логічними ознаками не відокремлені від методів навчання за джерелами знань. У процесі використання словесних, практичних та наочних методів викладач і студенти не можуть обійтися без індукції, дедукції аналізу й синтезу.

ПРОБЛЕМНИЙ ВИКЛАД передбачає створення викладачем проблемної ситуації, допомогу студентам у виділенні та "прийнятті" проблемного завдання, використанні словесних методів (лекції, пояснення) для активізації мисленнєвої діяльності студентів, спрямованої на задоволення пізнавального інтересу шляхом отримання нової інформації.

ЧАСТКОВО-ПОШУКОВИЙ МЕТОД включає студентів у пошук шляхів, прийомів і засобів розв'язання пізнавального завдання. Для забезпечення дієвості цього методу необхідно створити проблемну ситуацію і спонукати студентів до розуміння і "прийняття" пізнавального завдання; керувати ходом пошукової мисленнєвої діяльності студентів з використанням системи логічно вмотивованих запитань; стимулювати і схвалювати пізнавальну діяльність студентів у процесі розв'язання навчальних завдань; аналізувати успіхи і помилки, труднощі.

ДОСЛІДНИЦЬКИЙ МЕТОД спрямований на включення студентів у самостійне розв'язання пізнавального завдання з використанням необхідного обладнання. Для ефективності цього методу варто дотримуватися низки вимог: створення проблемної ситуації; керівництво студентами при виділенні пізнавального завдання; спонукання студентів до пошуків гіпотези, перевірки її достовірності; надання допомоги у пошуках ефективних методів і резерву знань, необхідних для розв'язання задачі; орієнтація студентів на проведення досліджень і систематизація результатів проведеної роботи; включення студентів у самостійний аналіз перебігу та результатів проведеної роботи.

ПОЯСНЮВАЛЬНО-ДЕМОНСТРАЦІЙНИЙ МЕТОД. Студенти отримують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник у "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, студенти діють у рамках репродуктивного (відтворювального) мислення. У ВНЗ цей метод набуває найширшого застосування для передавання великого масиву інформації.

МЕТОД ПРОБЛЕМНОГО ВИКЛАДАННЯ. Використовуючи різноманітні джерела та засоби, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різноманітні підходи, показує способи розв'язання поставленого завдання. Студенти стають свідками і співучасниками наукового пошуку. І в минулому, і нині такий підхід широко застосовується.

10. Форми контролю

В умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою оцінювання якості знань студентів здійснюється шляхом поточного, проміжного (модульного), підсумкового (семестрового) контролю.

У рейтинговому показнику враховуватиметься будь-яка форма діяльності студента, якість аудиторної та самостійної роботи, здатність творчо реалізовувати свій інтелектуальний потенціал на практиці.

Семестровий розрахунковий рейтинг студента з дисципліни у семестрі складає 100 балів. Відтак рейтингові оцінки із змістових модулів, так само як і рейтинг з атестації обчислюються за 100-бальною шкалою.

Велике значення має облік поточної успішності студентів, який викладач здійснює згідно графіку організації навчальної роботи.

Поточний контроль - це оцінювання знань студентів під час практичних занять, якості виконання домашніх завдань, самостійної роботи та активності на лекційних та практичних заняттях.

На практичному занятті студент може заробити максимум 10 балів, з яких: 5-6 балів - „відмінно” (за вичерпну, бездоганну відповідь), 3-4 бали - „добре” (за окремі неточності), 1-2 бали - „задовільно” (за слабку відповідь), до 4 балів - доповнення.

Якщо відповіді як такої немає або вона неадекватна поставленому завданню, містить грубі помилки, то у журналі обліку успішності ставиться „-1” бал. За пропущені практичні заняття застосовуються штрафні санкції. Відпрацювання заборгованостей проводиться лише в усній формі згідно графіку.

Студент має право на повторну і додаткову перевірку його знань (згідно графіку); на отримання додаткових завдань для підвищення свого рейтингу; на отримання „автоматично” з іспиту або заліку.

Під час поточного контролю студент по кожному змістовому модулю може набрати максимум 70 балів, які включають відповіді на практичних заняттях і виконання самостійних завдань.

Номер змістового	Рейтингова оцінка змістового модуля, бали		
	практ.	самост. робота	розрах.
1	50	20	70
2	50	20	70
3	50	20	70

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи науково- педагогічного працівника (форма Н - 4.07).

Проміжний (модульний) контроль по закінченню кожного змістового модуля відповідно до графіка у вигляді тестування, письмових контрольних робіт, усних колоквиумів тощо. Вид контрольного заходу та методика врахування складових модульного контролю при визначенні оцінки розробляється викладачем і затверджується на кафедрі. Максимальна кількість балів, які може отримати студент під час виконання модульного контролю становить 30 балів.

Номер змістового	Рейтингова оцінка змістового модуля, бали			
	розрах.	практ.	самост. робота	модульний контр.
1	100	50	20	30
2	100	50	20	30
3	100	50	20	30

До контрольного заходу відповідного модульного контролю студент допускається незалежно від результатів поточного контролю. У разі відсутності студента на контрольному модульному заході його надається право на повторне складання згідно графіка.

Підсумковий (семестровий) контроль - проводиться в кінці семестру у формі заліку виключно за допомогою тестових технологій і дозволяє оцінити системне, а не фрагментарне засвоєння навчального матеріалу і не може бути зведений до рівня поточних

фрагментарних форм контролю.

До підсумкового контролю студент допускається за умови, якщо позитивна оцінка поточної успішності, що включає результати проміжного і модульного контролю, становить не менше, ніж 42 бали з R_n . Якщо рейтинг студента з навчання нижчий мінімальної кількості балів, необхідних для його засвоєння, то він до атестації не допускається і зобов'язаний до початку іспитово-залікової сесії підвищити свій рейтинг. Інакше такі студенти до іспиту (заліку) не допускаються і мають академічну заборгованість.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань здобувача відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 Положення про екзамени та заліки у НУБіП України (наказ про введення в дію від 26.04.2023 р. протокол № 10).

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{дис}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{НР}$ (до 70 балів): $R_{дис} = R_{НР} + R_{ат}$.

12. Навчально-методичне забезпечення

- Електронний навчальний курс Правознавство. URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4146>

13. Рекомендовані джерела інформації

Основна

- Скакун О.Ф. Теорія права і держави. Підручник. К.: Алерта, 2016. 655 с.
- Крестовська Н.М., Матвеева Л.Г. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести. К.: Юрінком Інтер, 2019. 584 с.
- Тетарчук І., Дяків Т. Теорія держави і права. Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 367 с.
- Сухонос В.В. Теорія держави і права. Підручник. К.: Університетська книга, 2018. 342 с.
- Правознавство: Навч. посіб. для студентів. За ред. Д.В. Каменського, В.О. Мирошніченка. К.: Центр учбової літератури, 2018. 288с.
- Про національну програму правової освіти населення. Указ Президента України від 18.10.2001 року № 992/2001. Офіційний вісник України. 2018. № 43.
- Селецький С.І. Теорія держави і права. Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 237с.
- Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник. За ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. К.: Юрінком Інтер, 2006. 453 с.
- Загальна теорія держави і права. За ред. М.В. Цвіка, В.Д. Ткаченка, О.В. Петришина. Х., 2002. 345 с.
- Яковюк І. Правова культура і її вплив на розвиток правової системи. Вісник Академії правових наук України. 2008. № 1 (52). С.56-62.

11. Третяк С. Правове забезпечення правової культури населення як умова створення основ громадянського суспільства. *Право України*. 2015. № 4. С. 34-42.
12. Мірошніченко В., Каменський Д. *Правознавство : навчальний посібник* К.: Центр навчальної літератури, 2018. 288 с.
13. Марущак В. П. *Правознавство: навч. посіб.* Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Одес. регіон. ін-т держ. упр. О.: ОРІДУ НАДУ, 2019. 250 с.
14. Дрожжина С. В. *Правознавство : навч. посіб.* К. : Знання, 2019. 350 с.
15. Великий енциклопедичний юридичний словник. За ред. Акад. НАН України Ю.С. Шемшученка. 2-ге вид., переробл. і доповн. К.: Юридична думка, 2012. С 37.

Допоміжна

1. Конституція України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 1996, N 30, ст.141).
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2010, N 50-51, ст.572).
3. Податковий Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI (Голос України від 04.12.2010. № 229, № 229-230).
4. Галуцько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. *Адміністративне право України. Повний курс : підручник.* Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 520 с.
5. Бородін І. Л. *Адміністративне право України : підручник.* К.: Алерта, 2019. 548 с.
6. Шмоткін О. В. *Актуальні проблеми теорії держави і права. Підручник.; Нац. акад. Служби безпеки України.* Київ : НА СБУ. 2019. 275 с.
7. Баклан, О.В., Тімашов В.О., Гуржій Т.О. *Банківське право. Підручник.* К : Друкарський двір Ольга Федоровна, 2018. 346 с.
8. *Господарське право: підручник за ред. О.Вінник.* К.: Ліра, 2018. 240с.
9. Головашевич О. О., Котенко А. М. *Податкове право України. Підручник.* Харків: Право, 2019. 440 с.
10. Круглова О.О. *Курс лекцій з дисципліни «Цивільне право».* Дніпро : Видавець Біла К.О., 2017. 151 с.
11. Дзера О. В. *Сімейне право України: підручник.* К.: Видавництво Юрінком Інтер, 2019. 520 с.
12. Рабінович П.М. *Основи загальної теорії права та держави. Навч. посібник.* Вид. 10-те доповнене. Львів: Край, 2017. 222 с.
13. *Теорія держави та права. Навч. посіб. з а з аг. р ед. С . Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова.* К. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
14. Бандурка О. М., Бурдін М. Ю., Головка О. М. та ін. *Теорія держави та права України: підручник для курсантів та студентів вищих навч. закл.;* МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: Майдан, 2018. 436 с.
15. *Трудове право України. Підручник.* За загальною редакцією М.І. Іншина, В.Л. Костюка, В.П. Мельника. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 472 с.
16. *Трудове право. Підручник.* За заг. ред. О. М. Ярошенка. 3тє вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2019. 544 с.
17. Гетманцев Д.О., Форсюк В.Л., Беліцький І.С. *Теорія, принципи та історія податку. Правовий аспект : наук. практ. посіб.* К.: Юрінком Інтер, 2015. 496 с.
18. Тютюгін В. І., Комаров О. Д., Рубашенко М. А. *Кримінальне право України. Загальна частина : посіб. для підгот. До заліків та іспитів.* Харків : Право, 2019. 224 с.
19. Іванов Ю. Ф., Куриліна О. В., Іванова М. В. *Цивільне право України. Навч. посіб. у 2 т. 2-ге вид. доповн. і переробл. Т. 1.* К.: Алерта, 2019. 342 с.
20. *Цивільне право та процес (1 частина). Навч. посіб. кол. авт. Коваленко А. В. (кер.), Ведмідський О. В., Круглова О. О. та ін.* Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. 275 с.

21. Фінансове право. Підручник .За ред. М. П. Кучерявенка, О. О. Дмитрик. Харків : Право, 2019. 416 с.
22. Чомахашвілі О. Ш. Охорона прав інтелектуальної власності на звукові торговельні марки — Теорія і практика інтелектуальної власності № 1(111) - 2020 — с. 66-71

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Офіційна веб-сторінка Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua.
2. Офіційна веб-сторінка Президента України. URL: www.president.gov.ua.
3. Офіційна веб-сторінка Кабінету Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua.
4. Офіційна веб-сторінка Верховного Суду. URL: <http://www.scourt.gov.ua/>
5. Офіційна веб-сторінка Конституційного Суду України. URL: <http://www.ccu.gov.ua/uk/>